

Фінансово-кредитні засоби вирішують завдання, з одного боку, активізації та ефективного використання довгострокових фінансових ресурсів спрямованих на раціональне та ефективне земле господарювання, а з іншого – вирішенню цілого ряду соціально-екологічних проблем. В основі бюджетних засобів лежить принцип платності за використання та володіння землею. Формами плати за землю є земельний податок, орендна плата та нормативна ціна землі. Інноваційні засоби розвитку земельних відносин представляють собою надзвичайно ефективні засоби раціоналізації та екологізації господарських процесів на землі.

Перелік використаних джерел:

1. Природно-ресурсна сфера України: проблеми сталого розвитку та трансформацій / Під заг. ред. чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина. – К.: ЗАТ «Нічлава». – 2006. – 704 с.
2. Земельний кодекс України [Електрон. ресурс]: від 25.10.2001 р. №2768-14; станом на 18.01.2018 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
3. Кривов В. Адаптивно-ландшафтна система землеробства – основа еколого-безпечного землекористування [Текст] / В. Кривов; НУБіПУ // Землевпорядний вісник. – 2010. – №1. – С. 8-10.

УДК 323/338

Владимир Ольга

Докторант

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя,
м.Тернопіль, Україна

Olha Vladymyr

Doctoral, Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ternopil, Ukraine

ВПЛИВ НЕУСВІДОМЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ EFFECTS OF NATIONAL IDEA IGNORANCE ON THE UKRAINIAN ECONOMY DEVELOPMENT AND ON MANAGEMENT'S FEATURES

Дедалі виразнішого характеру геополітичних трансформацій та економіко-політичної нестабільності набирають умови ведення бізнесу, що вимагає вдосконалення засобів управління як загальноекономічними процесами країни, так і окремих суб'єктів господарювання. Швидкі та непередбачувані зміни зовнішнього середовища потребують швидкого та ефективного управлінського реагування. Тому гострою дилемою сьогодення є симбіоз двох важливих умов розвитку кожної системи (чи то організації, чи держави): 1) пристосування до мінливого зовнішнього середовища; 2) збереження власної ідентичності та відстоювання власних інтересів.

Якщо ж говорити на рівні держави, то слід вивести так званий загальний знаменник загальнодержавних спільних інтересів країни, який дозволить побудувати вектор економічного розвитку відповідно до її національних інтересів та можливостей. Для цього слід провести глибокий аналіз державного потенціалу особливостей її історичного формування за різними сферами: людський потенціал країни, природно-ресурсний потенціал, історико-культурна спадщина, економіко-політичні тенденції, суспільна поведінка: психолого-світоглядні особливості.

На перший погляд, може виглядати, що дані сфери (окрім економічних тенденцій) не мають прямого впливу на економічні процеси в країні. Проте ми вважаємо, що вони мають безпосередній вплив на показники та особливості економічного розвитку країни, вони визначають особливості ведення національного бізнесу та впливають на формування відповідного стилю управління та поведінки і на рівні держави, і на рівні підприємств та організацій. Разом з тим, ми вважаємо, що дані сфери мають неабиякий вплив на

формування та пізнання національної ідеї, без якої не може ефективно розвиватися жодне суспільство. За словами філософа О. Забужко, українське суспільство сьогодні позбавлене орієнтирів, а поняття національної ідеї носить філософський характер з теологічним наповненням і його важко перенести у практичну площину [1]. Разом з тим українське суспільство впродовж останніх 25 років просиділо на так званій «паузі» щодо формування національної ідеї та визначенні власних пріоритетних орієнтирів економічного, соціально-культурного та історико-політичного розвитку. Така пауза вилилась у складні економічні та воєнно-політичні проблеми сьогодення. Яскравим прикладом відсутності національної ідеї у розвитку економіки України є банківська система України. Наприклад, із 15 банків, що формують I групу (найсильніших банків), лише 5 – із вітчизняним капіталом, із 20 банків II групи – 11, із 23 банків III групи – 15, із 122 банків IV групи – 100. Це свідчить про те, що іноземний капітал сконцентрований у найбільш надійних та сильних гравців ринку, тоді як банки з чистим вітчизняним капіталом належать до слабших [2]. Якщо розглядати структуру іноземного капіталу банківській системі України за країнами походження, то впродовж останніх років спостерігався швидкий ріст частки російських інвесторів, який підкріплювався саме геополітичними цілями їхніх власників, адже, якби прихід росіян на український ринок ґрунтувався виключно на економічних інтересах, навряд чи інвестори в особі держави та нафтових магнатів північно-східного сусіда продовжували б активно вкладати кошти у нерентабельний банківський бізнес. Адже показники рентабельності капіталу (ROE) російських банків більше нагадують динаміку ROE покинутих західними інвесторами банків, ніж криві рентабельності європейських установ, котрі лишилися на ринку» [3].

Подібна російська експансія спостерігалась і в інших галузях, саме завдяки відсутності національної ідеї. Її відсутність, за словами О. Забужко, має об'єктивне оправдання, адже її пізнання та формування потребує від українського суспільства усвідомлення себе народом. Незалежність – це необхідна (але не достатня!) умова для пізнання народом себе самого. «Поки її нема – ти себе не побачиш, бо ти сам своє життя не твориш... цілий багатомільйонний колективний індивід, своєму життю не автор, не суб'єкт, а об'єкт чужої волі, а відтак і не має «на чому» проявитись і побачити в ділі, хто він і на що здатен ... Він не творить своє життя, а перетерплює те, котре йому нав'язане». Здобувши незалежність народ разом із своїм правлінням, донедавна не усвідомлював себе народом, пробудження свідомості відбувалось під час Помаранчевого майдану, Революції гідності і тепер, при веденні воєнно-захисних дій на сході нашої країни. А до того ми розвивались із синдромом постколоніальної країни, який на покоління паралізував волю до дії та розвитку, адже в тюрмі всі на вигляд однаково сірі і самовираження недопустимо. Але кожна внутрішньо-міцна система потребує самовираження і розвитку, і якщо це не може відбуватися природнім еволюційним шляхом, то її «ув'язнена» сила та енергія все ж потребує вивільнення, інакше вона призведе до руйнування кожної людини, та шукає вихід, що призводить до формування побічного ефекту в середині закритої системи – національних комплексів. У нашому суспільстві це формування та лютої заздрості між своїми, через яку люди не можуть об'єднатися в структуру для спільної перемоги, бо кожен відпихає другого ліктями [1]. Сюди можемо віднести страх, безініціативність, небажання брати відповідальність на себе за власних розвиток, а також поширення хабарництва, корупції та олігархії. Безумовно дані обставини мають прямий вплив на бізнес-поведінку підприємств, на формування відповідної бізнес-культури та особливостей управління.

Ще однією проблемою нашого суспільства, яку відмітила О. Кобилянська є те, що «не смерть страшна, а наша темнота», яку б ми швидше назвали небажанням вчитися на помилках власної історії. Проблемою тісно пов'язаною із відсутністю усвідомлення національної ідеї є й те, що ми неодноразово намагалися відстояти національні інтереси чужими руками – за посередництвом чужих держав. Але за це слідувала висока плата – ми залишалися розмінною монетою на міжнародній арені і в кінцевому підсумку забезпечували чужу перемогу, а не власну. Прикладом цього є Національно-визвольний рух очолений Б.

Хмельницьким, коли козаки шукали підтримки у шведів, московитів, Кримського ханства, турків та молдаван, а закінчилось усе горезвісною Переяславською радою; Російсько-Турецька війна за участі українських козаків з подальшою ліквідацією Запорізької Січі, Друга світова війна з відомою колонізацією та поневоленням.

Отож, ми можемо знайти чимало фактів і в економічному, і в політичному розвитку нашої нації, які гучномовно засвідчують про пагубний розвиток сучасної України, її економіки, політики, соціокультурних програм без усвідомлення та врахування національної ідеї. У суспільстві та в науковій сфері обґрунтовується думка про необхідність розвитку України, тому числі її економіки, на засадах громадянського суспільства. Така позиція пояснюється орієнтацією на Європейські цінності, тенденціями глобалізації, поживавленням міжнародного співробітництва, відкритістю міжнародних ринків тощо. У подальших наших дослідженнях ми спробуємо обґрунтувати об'єктивну необхідність розвивати нашу країну передусім як національне суспільство.

Перелік використаних джерел:

1. Забужко О. Українське суспільство сьогодні позбавлене орієнтирів / О. Забужко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Culture/197877>
2. Владимир О. Іноземний капітал у банківській системі України: вплив на розвиток валютного ринку та діяльність банків / О. Дзюблюк, О. Владимир // Вісник Національного банку України. – 2014. – С.26-33.
3. Корнилюк Р. Іноземні банки в Україні: виживають сильніші / Роман Корнилюк // Реальна економіка 30.01.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://real-economy.com.ua/publication/22/33205.html>

УДК 658.5

Водвуд Олена

студентка групи ПФМЗ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Olena Vodvud

student of group PFmz-51

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ternopil, Ukraine

Науковий керівник: **Мариненко Наталія**
д.е.н., проф.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Scientific supervisor: **Nataliia Marynenko**

D.Sc. (Econ.), Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ternopil, Ukraine

БІЗНЕС-ПРОЦЕС ЯК ОСНОВА СТВОРЕННЯ ЦІННОСТІ ДЛЯ СПОЖИВАЧА BUSINESS PROCESS AS A BASIS FOR CUSTOMER VALUE CREATION

Бізнес-процес або бізнес-метод є сукупністю пов'язаних, структурованих дій або завдань, які в певній послідовності створюють певну послугу або продукт (відповідає певній бізнес-цілі) для конкретного клієнта або клієнтів [1, 2, 3]. Бізнес-процес можна візуалізувати (моделювати) як блок-схему послідовності дій з точками перехоплення або як матрицю процесу послідовності дій з правилами релевантності на основі даних у процесі. [2, 3, 4, 5].

Бізнес-процес – це серія кроків, призначених для виробництва продукту чи послуги. Більшість процесів (...) є міжфункціональними, що охоплюють “пробіл” між полями на